

Herbájukkal drogot szolgáltató vadon termők

Equisetum arvense – mezei zsurló

• **Rendszertani besorolás:**

Equisetaceae (zsurlófélék),

• **Származás:**

holarktikus

• **Előfordulás:**

folyóvizek mentén, árterületeken, homokos-agyagos helyeken, szántóföldi gyomként

• **Környezeti igény:**

közepes vízigény, nagyon alkalmazkodó

BOTANIKAI JELLEMZŐK

	<i>Equisetum arvense</i> mezei zsurló	<i>Equisetum palustre</i> mocsári zsurló
életforma	évelő, virágtalan	
elterjedés	mérsékelten vizes területeken	nedvesebb réteken, mocsarakban, lápokban
gyöktörzs	elágazó, feketés	
szár	kétféle: - tavaszi: <i>spóratermő</i> füzérek, - nyári - zöld színű <i>meddő</i>	egyféle: csúcán a nyár második felében fejlődnek a <i>spóratermő</i> füzérek
örvös elágazás	négyszögletes	ötágú csillag
szár felülete	érdes tapintású	selymes tapintású

	<i>Equisetum arvense</i> mezei zsurló	<i>Equisetum palustre</i> mocsári zsurló
legalsó szártag	hosszabb a főszár hüvelyénél	rövidebb a főszár hüvelyénél
oldalágak hüvelyének színe	világos sárgásbarna	sötét feketésbarna
hüvelyek fogai	nincs fehéres hártvás szegélyük	fehéres, hártvás szegélyük
mérgező anyag		alkaloid! (palusztrín, nikotin)

• **Drog:**

mezei zsurló meddő hajtás (*Equiseti herba*) Ph.Hg. VIII.

• **Hatóanyag:**

kovasav (5-7%) (szilícium!)
flavonoidok (2-4%)

• **Hatás:**

vizelethajtó,

• **Felhasználás:**

vizelethajtó teakeverékek összetevője,
húgyúti fertőzések, gyulladások, vesekőképződés ellen,
fűrdő v. borogatás formájában ízületi bántalmak
kezelésére,
szív- és veseelégtelenség esetén TILOS!

• **Gyűjtés:**

- **idő:** júl.-aug.

- **mód:** ollóval, sarlóval,
zöld meddőhajtásokat, gyöktörzs nélkül

- **szárítás:** árnyékban

- **beszáradási arány:** 3 - 5 : 1

Solidago spp. – aranyvesszőfajok

• **Rendszertani besorolás:**

Asteraceae (fészekvirágzatúak)

• **Származás:**

Eurázsia (*S. virgaurea*),

É-Amerika (*S. canadensis*, *S. gigantea*)

• **Környezeti igény:**

S. virgaurea: közepes víz- és tápanyagigény,
S. canadensis, *S. gigantea*: nagy vízigény, közepes tápanyagigény,

BOTANIKAI JELLEMZŐK

fajok	<i>S. virgaurea</i> közönséges aranyvessző	<i>S. gigantea</i> magas aranyvessző	<i>S. canadensis</i> kanadai aranyvessző
életforma	évelő, lágyszárú, gyöktörzssel áttelelő növények		
elterjedés	őshonos, savanyú talajú erdőszélen	adventív, ártereken, liget- és láperdőkben	adventív, magaskórós növény-társulásokban
szár	20-100 cm, ritkán szőrözött	50-200 cm, alsó része csupasz	50-150 cm, sűrűn pelyhes
levél	tölevelek tojásdadok, szárlevelek lándzsásak, taxontól függően különböző mértékben fűrészesek és szőrözöttek		
virágzás	jún.-szept.	júl.-okt.	júl.-okt.
virágzat	fészek, bugás, karcsú, térben rendezett	fészek, bugás, ívesen hajló, fűrtöt alkotó	
termés	apró, érdes szőrű, bóbítás kaszat		

- **Drog:**

közönséges aranyvessző virágos hajtás
(*Solidaginis virgaureae herba*) Ph.Hg.VIII.
kanadai és magas aranyvessző virágos hajtás
(*Solidaginis herba*) Ph.Hg.VIII.

- **Hatóanyag:**

flavonoidok 1,3-1,5% (kvercetin, rutin, ramnetin...),
szaponinok, illóolaj, keserűanyag, cseranyagok, fenolok.

- **Hatás:**

vizelethajtó, gyulladásgátló, immunstimuláns, fájdalom-
csillapító, antioxidáns, összehúzó,

- **Felhasználás:**

tea (vizelethajtó, salaktalanító)
hólyag- és vesegyulladás, vesekő (szív- és
veseelégtelenségénél TILOS)
belsőleg köszvény, reuma ellen,
külsőleg borogatásra, öblögetőszer, ekcémára,
dísznövény.

- **Gyűjtés:**

- **idő:** (legkésőbb) virágzás kezdetén !
- **mód:** felső max. 40-cm-es szárrészt levágni
- **szárítás:** árnyékban
- szőrbóbíta allergizálhat → maszk
- **beszáradási arány:** 4 - 5 : 1

Achillea collina – mezei cickafark

- **Rendszertani besorolás:**

Asteraceae (fészekvirágzatúak)

- **Származás:**

Európa, K-Ázsia, É-Afrika

- **Előfordulás:**

napos legelők, kaszálók, parlagterületek, utak mentén

- **Környezeti igény:**

meleg- és fényigényes, szárazságtűrő, sziktűrő,

- **Botanika:**

évelő, lágyszárú,
tarackszerű gyökérrzs,
50-80 cm magas szár,
szárnyaltan, többszörösen
szeldelt levelek,
fészkekből összetett, sátorozó
buga (fehér),
virágzás: jún.- nov.
kaszattermés.

- **Drog:**

közönséges cickafark virágos hajtás (*Millefolii herba*)
Ph. Hg. VIII.
cickafarkfű (*Achilleae herba*)
cickafarkolaj (*Achilleae aetheroleum*)

- **Hatóanyag:**

illóolaj (laktonok, proazulének → kamazulén, kámfor,
borneol...), flavonoidok.

- **Hatás:**

gyulladáscsökkentő, görcsoldó, antiszeptikus,

- **Felhasználás:**

tea, belsőleg: gyomorfekély, bélhurut kezelésére
külsőleg: ekcémára, öblögetőszer, bőrápoló kenőcs.

- **Gyűjtés:**

- **idő:** júl.- okt., teljes virágzaskor
- **mód:** ollóval v. sarlóval, 30-40 cm szárrész, (esetleg
kesztyű ← bőrirritáció)
- **szárítás:** árnyékban v. műszárításban (40°C)
- **beszáradási arány:** herba 4 : 1, virág 6 : 1

Artemisia absinthium – fehér üröm

- **Rendszertani besorolás:**

Asteraceae (fészekvirágzatúak)

- **Származás:**

Eurázsia

- **Előfordulás:**

rét, erdei vágások, árterek, utak mentén, köves, kopár
vidékek

- **Környezeti igény:**

fény- és melegkedvelő, szárazságtűrő, talajközömbös

- **Botanika:**

évelő, lágyszárú,
100-150 cm magas szár,
tövénél fásodó,
tőlevelek, szárlevelek –
ezüstösen molyhosak,
fészkekből álló füzéres buga
(sárga),
virágzás: júl.-aug.
kaszattermés.

- **Drog:**

fehér üröm leveles v. virágos hajtás (*Absinthii herba*)
Ph. Hg. VIII.
fehér üröm levél (*Absinthii folium*)
fehér üröm olaj (*Absinthii aetherolum*)

- **Hatóanyag:**

késérőanyagok 0,2-0,4% (laktonok: abszintin...),
illóolaj 0,3-0,9% (tujon!, pinén, fellandrin; artabazin →
kamazulén), cseranyag, B-, C-vitamin, borostyánkősav

- **Hatás:**

étvágyserkentő, emésztésjavító, epehajtó, szélhajtó,

- **Felhasználás:**

teakeverékek, likőr, ürmösbor, állatgyógyászat:
bélféregűző, külsőleg bedörzsölőszer - reuma,
(tujon → fejfájás, átmeneti tudatzavar, érzécsalódás!?)
valószínűleg nem, hanem rákkeltő)

- **Gyűjtés:**

- idő: levél: tő- szárlevelek máj.- aug.
herba: teljes virágzáskor, max. felső 50 cm szárrész,
- szárítás: árnyékban v. műszárító (40°C)
- beszáradási arány: 3 – 5 : 1

Tanacetum vulgare – varádics

- **Rendszertani besorolás:**

Asteraceae (fészkevirágzatúak)

- **Származás:**

Eurázsia

- **Előfordulás:**

nedves rétek, erdei vágások, árterek, utak mentén

- **Környezeti igény:**

meleg- és vízigényes, nagy tűrőképességű

- **Botanika:**

évelő, lágyszárú,
80-150 cm magas szár,
szeldelt levelek,
félgömb alakú fészkekből
álló sátorozó buga (sárga),
virágzás: júl.-aug.
kaszattermés.

- **Drog:**

varádicsfű (*Tanacetum herba*),

- **Hatóanyag:**

illóolaj (tujon, kámfor,
borneol, umbellulon),
késérőanyag, (tanacetin I. és
II.), gyanta, cseranyag.

- **Hatás:**

bélféregűző (herba, virágzat);
antimikrobiális, antiszeptikus (illóolaj),

- **Felhasználás:**

tea (féregűző),
tinktúra, illóolaj – bedörzsölőszer reuma, visszér ellen,
állatgyógyászat (féregűző),
biol. növényvéd. (palántadőlés ellen).

- **Gyűjtés:**

- idő: júl.-aug., teljes virágzáskor,
- mód: felső 40 cm-es hajtásrész levágni
- szárítás: árnyékban v. műszárítóban
- beszáradási arány: 3 - 5 : 1

Agrimonia eupatoria – közönséges párlófű (apróbojtorján)

- **Rendszertani besorolás:**

Rosaceae (rózsafélék)

- **Származás:**

Európa

- **Előfordulás:**

erdők széle, tisztások, rétek,

- **Környezeti igény:**

talajközömbös, szárazságtűrő

- **Botanika:**

évelő, lágyszárú,
50-100 cm magas szár, szőröktől
érdes,
szárnyasan összetett, fűrészes
szélű levelek,
végálló füzérvirágzat (sárga),
virágzás: jún.-aug.,
áltermés (aszmag) – vacok
peremén horgas tüskekoszorú.

- **Drog:**

közönséges párlófű virágos
hajtás (*Agrimoniae herba*)
Ph.Hg.VIII.

- **Hatóanyag:**

cseranyagok 10% (katechin), flavonglikozid,
keserűanyag, kvasav, szerves savak.

- **Hatás:**

összehúzó, gyulladásgátló, emésztésjavító, vizelethajtó,
epehajtó, antibiotikus

- **Felhasználás:**

tea - epehajtó, gyomor- és bélrendszeri hurutok
kezelésére, külsőleg öblögetőszer, hajszesz, sampon.

- **Gyűjtés:**

- **idő:** júl.-aug., teljes virágzaskor, termésképzés elején,
- **mód:** felső 50 cm-es leveles, virágos (részben
álterméses) hajtásrészt levágni
- **szárítás:** árnyékban, vékony rétegben kiterítve,
- **beszáradási arány:** 4 : 1

Thymus serpyllum – mezei kakukkfű

- **Rendszertani besorolás:**

Lamiaceae (ajakosok)

- **Származás:**

Európa, Ázsia, É-Amerika

- **Előfordulás:**

homokpuszták, száraz kaszálók, tisztások, homoki
fenyvesek,

- **Környezeti igény:**

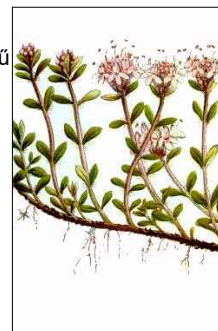
fényigényes, szárazságtűrő,

- **Botanika:**

évelő, félcserje,
fásodó, rizómás gyökérzet,
elfekvő, 10-30 cm magas, négyélű
szár,
füzérvirágzat (rózsaszín, lila),
virágzás: máj.-szept.
makkocskas termés (4).

- **Drog:**

mezei kakukkfű virágos hajtás
(*Serpylli herba*) Ph.Hg.VIII.
mezei kakukkfű olaj (*Serpylli
aetheroleum*)

- **Hatóanyag:**

illóolaj 1,0-2,5% (cimol, timol, karvakrol stb.),
cseranyag 3,5-7,5%, keserűanyag.

- **Hatás:**

köptető, köhögéscsillapító, légúti fertőtlenítő, enyhe
görcsoldó, antibakteriális,

- **Felhasználás:**

légúti hurutos betegségekre, galenusi készítmények
alapanyaga, külsőleg reumára, fűszer, kozmetikumok

- **Gyűjtés:**

- **idő:** máj.-szept., napos időben,
- **mód:** elfásodott szárrész feletti hajtást levágni,
- **szárítás:** árnyékban v. műszárítóban 40°C
- **beszáradási arány:** 3-5 : 1

Origanum vulgare – közönséges szurokfű

- **Rendszertani besorolás:**

Lamiaceae (ajakosok)

- **Származás:**

Eurázsia

- **Előfordulás:**

napos, cserjés helyek, száraz kaszálók, erdei vágások
mentén

- **Környezeti igény:**

fénykedvelő, szárazságtűrő, gyenge talajokon is

- **Botanika:**

évelő, félcserje,
terjedő tövű, fásodó tarackok,
meddő szár: leveles, négyszögletes,
50-100 cm, felül elágazó,
3-5 cm, tojásdad levelek,
egyéves virágos hajtás,
virágzás: jún. v.-szept. folyamatosan,
többszörösen összetett álfűzér,
makkocskas termés (4).

- **Drog:**

szurokfű levél és virág (*Origanum herba*)
Ph.Hg.VIII.

- **Hatóanyag:**

illóolaj 0,5-1,5% (karvakrol, timol), flavonoidok,
cseranyagok, nyálkaanyagok.

- **Hatás:**

antiszeptikus, köptető, enyhén görcsoldó,

- **Felhasználás:**

teakeverékekben - légúti és bélrendszeri hurutok,
nyugtató, külsőleg: bedörzsölőszer reumára, fűszer,
festőnövény (rozsdabarna).

- **Gyűjtés:**

- **idő:** teljes virágzáskor, jún.-szept. folyamatosan,
- **mód:** max. felső 40 cm-es szárrész
- **szárítás:** természetes v. TSZP 40°C,
- **feldolgozás:** morzsolás, rostálás
- **beszáradási arány:** 5 - 6 : 1

Hypericum perforatum – közönséges orbáncfű

- **Rendszertani besorolás:**

Hypericaceae (orbáncfűfélék),

- **Származás:**

Európa, Eurázsia mediterrán vidéke

- **Előfordulás:**

legelők, homokpuszták, árokpartok, száraz gyepes,
rétek

- **Környezeti igény:**

meleg- és fénykedvelő, szárazságtűrő, fagyűrő,
Cd-felhalmozó!!

- **Botanika:**

évelő, lágyszárú,
sokfejú rizóma,
50-100 cm magas szár, alul fás,
felül elágazó,
tojásdad levelek – sárga
áttetsző illóolajtartók, fekete
mirigy pontok,
sátorozó bogernyő virágzat
(aransárga),
virágzás: jún.-szept.
toktermés.

- **Drog:**

közönséges orbáncfű virágos hajtás (*Hyperici herba*)
Ph.Hg.VIII.

- **Hatóanyag:**

hipericin, pszeudhipericin, flavonoidok (1-7%),
cseranyagok (4-15%), illóolaj (0,05-0,3%)...

- **Hatás:**

antidepresszáns, gyulladáscsökkentő, májvédő,
antibiotikus, antivirális,

- **Felhasználás:**

depresszió, gyomor- és nyombélfekély, máj- és
epébántalmak, herpesz, influenza ellen, külsőleg égési
és más, nehezen gyógyuló sebekre, kozmetikum
(hipericin – fotoszenzitív bőrgyulladást okozhat!)

- **Gyűjtés:**

- **idő:** jún.-szept., virágzás kezdetén,
- **mód:** felső 30-40 cm-es szárrészt vágni,
- **szárítás:** árnyékos, szellős helyen v. műszárítás 40°C
- **beszáradási arány:** 3 – 5: 1

Centaurium erythraea – kis ezerjófű

- **Rendszertani besorolás:**

Gentianaceae (tárnicsfélék)

- **Származás:**

Európa

- **Előfordulás:**

bokros erdőszélek, nedvesebb rétek

- **Környezeti igény:**

közepes vízigény, mészkedvelő

- **Botanika:**

egy- v. kétéves,
tőlevélrózsa,
10-40 cm magas, nagyon vékony,
négyélű szár,
hosszúkas tojásdad levelek,
sátorozó álnyő virágzat
(rózsaszín),
virágzás: júl.-aug.,
toktermés.

- **Drog:**

kis ezerjófű virágos hajtás
(*Centaurei herba*) Ph. Hg. VIII.

- **Hatóanyag:**

iridoid glikozidok, flavonoidok 0,4%

- **Hatás:**

étvágyserkentő, gyomornedv-elválasztást növelő

- **Felhasználás:**

tea – étvágyjavító, epehajtó, likőr (aperitif).

- **Gyűjtés:**

C. littorale (keskenylevelű) is,

C. pulchellum (csinos) NEM

- **idő:** júl.-aug., hajtás üdezőld, virág élénk rózsaszín

- **mód:** virágzó föld feletti részt ollóval, sarlóval
levágni,

- **szárítás:** árnyékban, vékony rétegben, forgatás
nélkül

- **beszáradási arány:** 4 - 5 : 1

Chelidonium majus – vérehulló fecskefű

- **Rendszertani besorolás:**

Papaveraceae (májkfélék),

- **Származás:**

Eurázsia,

- **Előfordulás:**

erdők széle, parlagterületek, kerítések mentén,

- **Környezeti igény:**

melegigényes, közepes vízigény, elsősorban N-ben
gazdag talajokon,

- **Botanika:**

évelő, lágy szárú,

30-110 cm magas szár,

sárga tejnedv,

szárnyasan szeldelt, szőrözött
levél,

bogernyő virágzat

(aransárga),

virágzás: máj.- fagyok

beálltáig,

becőszerű toktermés.

- **Drog:**

vérehulló fecskefű virágos hajtás (*Chelidonii herba*)

Ph.Hg.VIII.,

vérehulló fecskefű gyökér (*Chelidonii radix*),

- **Hatóanyag:**

alkaloidok (kelidonin, szanguinarin, berberin...),

festékanyag, gyanta, fehérjebontó enzimek,

- **Hatás:**

fájdalomcsillapító, simaizom-görcsoldó (erős hatású!),
antibakteriális, tumorgátló,

- **Felhasználás:**

epe- és májbetegségeknel, csak orvosi felügyelet
mellett!

külsőleg: szemölcsök irtására, kozmetikai ipar (fogkrém,
szájvíz).

- **Gyűjtés:**

- **idő:**

herba: júl.-okt., teljes virágzásban,

gyökér: kora tavasszal v. késő ősszel,

- **mód:**

herba: felső 20-30 cm-es szárrészt levágni,

kesztyűben!

gyökér: gyöktörzzsel együtt,

- **szárítás:** árnyékban, herbát vékony rétegben, gyökeret

egy rétegben vagy

műszárítóban (40, ill. 60°C)

- szárítás, tárolás ELKÜLÖNÍTVE !

- **beszáradási arány:** herba 5:1, gyökér 3:1